

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 4404
Tarih : 10.12.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 10/12/2019
Sayı: -120.10-E.00000579930

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye hak ihlalleri konusunda son derece kötü bir karneye sahip ise de hak ihlallerini önlemek üzere kurulan mekanizmaların işlevsiz kalması nedeniyle meclis araştırması açılarak mevcut hak ihlallerinin neden önlenmediği hususunun değerlendirilmesi, insan haklarına yönelik çalışmaların yürütülmesi ve hak ihlallerine ilişkin alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereği, Meclis araştırması açılmasını arz ederim.10.12.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

GEREKÇE

10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen Evrensel Bildirge'nin başlangıç bölümünde insanlık ailesinin bütün üyeleri için eşit, bölünemez ve devredilmez hakların tanınmasının, dünyada özgürlüğün, adaletin ve barışın temeli olduğu, eğer hakları korunamıyor ise herkesin zulüm ve baskıya karşı son çare olarak direnme hakkına başvurmak zorunda kalabileceği belirtilmiştir.

Bildirinin üzerinden geçen 71 yıla rağmen insan haklarının gelişimi adına önemli tek bir adım atılmazken bilhassa son yıllarda çok ciddi hak ihlalleri yaşanmaktadır. 15 Temmuz Darbe Girişiminin ardından ilan edilen OHAL ise mevcut uygulamalara hukuki bir kılıf olmuş ve "yaşam hakkı" başta olmak üzere yurttaşların temel hakları ağır biçimde ihlal edilmiş ve edilmeye devam edilmektedir.

OHAL'in yarattığı etki ve ağır travmaları hâlihazırda devam etmekte ancak mevcut iktidar bu etkileri azaltmak yerine derinleştiren bir yöntem izlemektedir. OHAL İşlemleri İnceleme Komisyonu'nun 25 Ekim 2019'da yaptığı açıklamada KHK'lar ile 125.678'i kamu görevinden çıkarma olmak üzere toplam 131.922 işlem gerçekleştirildiği; bu işlemlerden 2761'i kurum/kuruluş kapatma işlemi olduğu ifade edilmiştir. Komisyona yapılan başvuru sayısı 126.200 olup Komisyon 8100'ü kabul, 83.900'ü ret olmak toplam 92000 başvuru hakkında karara varmıştır.

2019 yılının ilk 11 ayında;

- Kolluk güçlerinin orantısız güç kullanımı sonucu 10 kişi yaşamını yitirmiş, yaralanmış,
- Silahlı çatışmalar nedeniyle 489 yaşamını yitirmiş, 212 kişi yaralanmış,
- Zırhlı araçların çarpması sonucu en az 2 kişi yaşamını yitirmiş, 2 kişi de yaralanmış,
- Mayın ve sahipsiz bomba patlaması sonucu 3 kişi yaşamını yitirmiş, 3 kişi de yaralanmış,
- Cezaevlerinde çeşitli gerekçelerle 38 kişi yaşamını yitirmiş, 5 kişi de yaralanmış,
- Zorunlu ya da muvazzaf olarak askerlik görevini yaparken 17 kişi yaşamını yitirmiş, 6 kişi yaralanmış,
- İş kazaları/cinayetleri sonucu 1606 işçi yaşamını yitirmiş,
- 305 kadın erkek şiddeti sonucu öldürülmüştür.
- Türkiye'nin Suriye'nin kuzey doğusuna yönelik başlattığı askeri harekât sırasında, 19 sivil yaşamını yitirmiş, 132 sivil de yaralanmıştır. En son Tel Rifat bölgesinde 8'i çocuk 10 sivil yaşamını yitirmiş, 20'nin üzerinde kişi yaralanmıştır.
- Gözaltında ve gözaltı dışındaki yerlerde işkence ve diğer kötü muameleye uğradığını iddia eden kişi sayısı 830'dur.
- 2019 yılında 962 toplantı ve gösteriye müdahale edilmiş; 2886 kişi kaba dayak ve kötü muameleye maruz kaldıklarını iddia etmişlerdir.

2018 Adli İstatistik' verilerine göre işkence ve eziyet suçlarından 2 bin 196 kişi hakkında soruşturma açılmış, 1035 kişi hakkında kovuşturmayla yer olmadığına karar verilmiş, 766 kişiye dava açılmış ve 395 kişi hakkında çeşitli kararlar verilmiştir. Resmi verilere yansıyan rakamlarda dahi büyük bir artış gözlenmekteyse de ihlallerin önlenmesine yönelik bir çalışma yürütülmemesi dikkate değerdir.

Mahkemelerin cezasızlık politikasındaki ısrarı, failerin devlet görevlileri olduğu durumlarda doğrudan cezasızlık yöntemini işlettikleri bir tabloda hak ihlallerinin önlenemesinden söz edilemez. Hakeza OHAL İşlemlerini İnceleme Komisyonu, İnsan Hakları Tazminat Komisyonu şeklinde oluşturulan mekanizmalar yoluyla yurttaşların hak arama yollarına başvuruları da kısıtlanmakta olup, devlet bürokrasisinde oluşturulan bu kurumların da hak ihlallerinin artmasında etkisi büyüktür. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolunun açılması ve bahse konu komisyonlar, AİHM'e başvuru yollarının önünde bir engeli tekabül etmekte ve hak ihlalleri bir denetim mekanizmasından uzak tutulmaktadır. Kuşkusuz TBMM bünyesinde teşkil edilen, önemli görev ve yetkilerle donatılan İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu da hak ihlallerini önlemede bir çözüm üretmezken, ihlallerin önlenmesi çalışmalarına ket vurması bakımından da dikkate değerdir.

Hak ihlallerini önlemek için geliştirilen mekanizmaların, aksi tesirle hak ihlallerinin artmasındaki rolü tartışmasız olup, ihlallerin önlenmesi amacıyla parlamento bir görev üstlenmeli ve araştırma komisyonu marifetiyle hak ihlallerinin önlenmesi için bir çalışma yürütülmelidir.

1	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	
2	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
3	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
4	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	
5	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	
6	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
7	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
8	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	
9	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	
10			
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
12	HABİP EKSİK	İĞDIR	
13	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
14	AHMET ŞİK	İSTANBUL	
15	PERO DUNDAR	MARDİN	
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	
17	RIDVAN TURAN	MERSİN	
18	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	
19	MENSUR İŞİK	MUŞ	
20	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	